

NECİP FAZIL'IN "TOHUM" ADLI ESERİNDE DEĞERLER EĞİTİMİ

*Deniz ÖZTÜRK**

Öz: Bu çalışmada Necip Fazıl'ın tiyatro eserlerinden "Tohum" değerler eğitimi açısından incelenmiştir. İnceleme sonucunda dördü bireysel yedisi sosyal olmak üzere toplamda on bir değer tespit edilmiştir. Tespit edilen değerler "Bireysel ve Sosyal Değerler" başlıkları altında sınıflandırılıp eserden seçilen örneklerle açıklanmaya çalışılmıştır. Çalışmada edebi eserlerin değer aktarımındaki işlevlerine değinilmiştir. Araştırmaya konu olan eserin muhtevasında bulundurduğu zengin içerikten dolayı ortaokul, lise ve daha sonraki kademelerde eğitim alan öğrencilere, milli ve evrensel değerlerin kazandırılmasında faydalı olabileceği kanısına varılmıştır.

Anahtar Kelimeler: Değer, Değerler Eğitimi, Necip Fazıl, Tohum, Tiyatro

THE EDUCATION OF VALUES IN NECIP FAZIL'S BOOK NAMED " SEED "

Deniz OZTURK

Abstract: In this study, one of Necip Fazıl's theatre works " seed " has been reviewed in terms of the education of values. As a result of the review, four individual and seven social, in total of eleven values have been identified. The identified values have been sorted and classified under the heading "Individual and Social Values " , and discussed with selected examples from the work. In the study, it has been touched on the functions of the value transferring by the literary works. Due to the rich meaning of this work's content, which is subject to this study, it has been concluded that might be useful in promoting national and universal values to those who are studying at secondary school, high school, and students at later levels.

Key Words: Value, The Education of Values, Necip Fazıl, Seed, theatre.

GİRİŞ

Sanayi devrimiyle başlayan dünyadaki hızlı değişim ve dönüşüm toplumları derinden sarsarken, toplumun temel yapı taşlarından olan değerler de bu değişim ve dönüşümden nasibini almıştır. Özellikle

Geliş Tarihi: 27. 07. 2016

Kabul tarihi: 12. 08. 2016

*. İstanbul Aydın Üniversitesi Eğitim Fakültesi Türkçe Öğretmenliği Bölümü.

teknolojik alandaki yenilikler toplumlar arası kültürel farklılıkları yok ederek tek tip bir kültürel kimlik meydana getirme yolunda mesafe kaydetmiştir. Bu yeni kültürün etkisindeki toplumlarda ciddi bir değer yozlaşması sorunu ortaya çıkmaya başlamıştır. Yaşanan bu olumsuzluklara karşın sağlıklı bir toplumsal yapının sürdürülmesi için, toplumu asırlar boyunca ayakta tutmuş olan değerlerin günümüz nesline kazandırılmasının ve gelecek nesillere aktarılmasının hayati önem arz ettiği anlaşılmıştır.

Cumhuriyet devri Türk aydınları eserleriyle bu kültürel yozlaşmanın önüne geçmeye çalışmışlardır. O aydınlardan biri olan Türk edebiyatının mistik şairi, Büyük Doğu düşüncesinin fikir babası Necip Fazıl da hayatı boyunca fikirleri ve edebi çalışmalarıyla toplumun bozulan kültürel yapısının ve öz kimliğinin yeniden inşası yolunda gayret sarf etmiştir. Bu bağlamda şiir, hikâye, roman, deneme, fıkra, hatıra, biyografi gibi pek çok sahada faaliyet göstermiştir.

Necip Fazıl'ın önem verdiği türlerden biri de tiyatrodur (Ayata, 2009:115). Onun idealleri ile tiyatronun kenetlenişi; düşüncelerin yoğun, konu ve mesajların belirgin olduğu 1960 sonrası oyunlarında açıkça gözlenebilir (Çebi, 1981:142). O tiyatrolarında, Tanzimat'tan beri bozula bozula, bugün çöküntülerini yaşadığımız Türk cemiyetinin buhranını, ıstırabını, hercümerçlerini, hafakan ve ümitlerini dile getirdiğini söylemektedir (Kabaklı, 2008:216).

Necip Fazıl'ın oyunlarındaki şahıslarda, sanatçının kendisinden izlere rastlamak mümkündür. Tohum'daki Ferhat karakteri, Necip Fazıl düşüncesini temsil eden bir tip olarak karışımıza çıkar (Şen, 1994:99). Sanatçı piyesinde bu tipi etkili bir şekilde kullanarak; cesaret, sabır, sorumluluk, fedakârlık, dayanışma, vatanseverlik, özgürlük gibi aşınmaya yüz tutmuş değerleri yeniden canlandırmaya çalışır.

Bu çalışmada Tohum'da bulunan değerler araştırılıp sınıflandırılmıştır. Sınıflandırılan değerlerin değer aktarımında kullanılabilirliği incelenmiştir. Araştırmanın bu konuda yapılmış ve yapılacak olan çalışmalara katkı sağlayabileceği düşünülmüştür.

1. Değer Kavramı ve Değerler Eğitimi

1.1. Değer Kavramı

Türkçe Sözlük'te (TDK, 1998:538) değer sözcüğü: “Bir şeyin önemini belirlemeye yarayan, soyut ölçü, bir şeyin değdiği karşılık, kıymet.” olarak tanımlanır.

İnsan, doğumundan itibaren kendini belirli değerlere sahip bir çevre içerisinde bulur. Gelişiminin her safhasında toplumda hazır olarak bulunduğu

değerleri keşfederek, davranışlarını bunlara göre yönlendirmeye başlar. İnsanın manevi yapısını meydana getiren değerler, aynı zamanda onun diğer varlıklardan ayrılan yanını da ortaya çıkarma vazifesini üstlenir (Koç,1993:1).

Şen'e (2007:7) göre: "Bir toplumun yapısını, o topluma ait değerlerin bütünü oluşturur. Toplumların değer yargıları uzun zaman içinde, yavaş yavaş oluşmuştur. Toplumdaki sosyal kontrol mekanizmalarının ve ödüllendirme araçlarının kaynağının değerler olduğu görülür. Toplumdaki değerler kişiye bağlı değildir. Kişinin üstündedir."

Değerler, davranışları istenir kıldığı, toplumun sahip olduğu ortak bakış açılarını yansıttığı, doğru ve yanlış ayırt etmeye yarayan soyut ölçüler olduğu, birlik ve beraberliği sağlayıp kargaşayı önleyen kabuller olduğu sürece toplum tarafından benimsenir ve kabul görür. "Eğitimle ilişkisi bakımından ele alındığında değerler, hayatla doğrudan ilgili olması ve insanın insanca yaşama çabasına yardımcı olması bakımından her çağda eğitimin hem amacı hem de konusu olmuştur." (Aydın, 2011: 6).

1.2. Değerler Eğitimi

İlköğretim Sosyal Bilgiler Dersi (6-7. Sınıflar) Öğretim Programı'nda değer: "Bir sosyal grup veya toplumun kendi varlık, birlik işleyiş ve devamını sağlamak ve sürdürmek için üyelerinin çoğunluğu tarafından doğru ve gerekli oldukları kabul edilen ortak düşünce, amaç, temel ahlaki ilke ya da inançlardır." şeklinde tanımlanmıştır. Programda değerlerin beş özelliğinden bahsedilmiştir:

"1. Değerler toplum ya da bireyler tarafından benimsenen birleştirici olgulardır.

2. Toplumun sosyal ihtiyaçlarını karşıladığına ve bireylerin iyiliği için olduğuna inanılan ölçütlerdir.

3. Sadece bilinç değil duygu ve heyecanları da ilgilendiren yargılardır.

4. Değerler bireyin bilincinde yer alan ve davranışı yönlendiren güdülerdir.

5. Değerlerin normlardan farkı, normlardan daha genel ve soyut bir nitelik taşımasıdır. Değer, normu da içerir." (MEB, 2005:12).

İlköğretim Türkçe Dersi (1-5. Sınıflar) Öğretim Programı'nda değerlerin öğretimiyle ve Türkçe dersinde verilmesi gereken değerlerin hangileri olduğuyla ilgili herhangi bir açıklamaya yer verilmemiştir. Türkçe Öğretim Programı'nın amacı: "Türkçeyi doğru, etkili ve güzel kullanan, eleştirel ve yaratıcı düşünebilen, bilgiyi kullanabilen, üretebilen, girişimci,

kişisel ve sosyal değerlere önem veren bireyler yetiştirmek” şeklinde açıklanmıştır.

İlköğretim Türkçe Dersi (6, 7, 8. Sınıflar) Öğretim Programı’nda, değerlerle ilgili olarak programın genel amaçları arasında:

“9. Türk ve dünya kültür ve sanatına ait eserler aracılığıyla millî ve evrensel değerleri tanımaları,

10. Hoşgörülü, insan haklarına saygılı, yurt ve dünya sorunlarına duyarlı olmaları ve çözümler üretmeleri,

11. Millî, manevi ve ahlaki değerlere önem vermeleri ve bu değerlerle ilgili duygu ve düşüncelerini güçlendirmeleri amaçlanmaktadır.” (MEB, 2006: 4) ifadeleri yer almaktadır.

“Değerler eğitiminin amacı, bütün insanlığın ortaklaşa sahip olduğu evrensel değerlere vurgu yaparak iyi karakter örnekleri sergileyen, ahlâkî değerlere sahip, sorumluluk duygusu içinde hareket eden vatandaşlar ortaya çıkarmaktır.” (Altan, 2011: 55). Günümüzde yaşanan sorunların temelinde değerler yozlaşması yatar.

“Yerel sorunlarımıza baktığımızda temel meselenin “iyi insan” meselesi olduğunu, olumlu duygular ve değerler sorunu olduğunu rahatlıkla görebiliriz. Sadece yerel sorunların azaltılmasında değil aynı zamanda uluslararası sorunların giderilmesinde ve dünya kardeşliğinin, huzurunun sağlanmasında da belirleyici faktör değerler eğitimi olacaktır. Savaşlar, mafya, şiddet, terör, ırkçılık, çevre felaketleri, insan kaçakçılığı, yoksulluk, yolsuzluk, ruhsal hastalıklar, hırsızlık, gasp, cinayet, alkol, uyuşturucu bağımlılığı vs. sorunların temelinde değerler sorunu bulunmaktadır.” (Şener, 2013: 2506).

Eğitimin en büyük amacı insanları tanımak, onlara yol göstermek, özel yeteneklerini keşfederek insanlara meslek, kültür ve sağlıklı bir kişilik kazandırmaktır. “Bu sebeple eğitim, insanı bir taraftan maddî özellikleri, yeti ve yetenekleri bakımından geliştirip güçlü, üretken, becerikli ve başarılı bir kişi haline getirmeli; bir taraftan da insanı insan yapan, hayvanlardan üstün kılan manevî özellikleri” (Şentürk, 2010:8) kazandırarak milli ve manevi değerlerle bezenmiş olgun bir kişiye dönüştürmelidir. Bu yüzden eğitimin her kademesinde değerler eğitimi ön plana çıkarılmalıdır. Şen’e (2007:15) göre:

“Okullar; eğitim ve öğretimin planlı, programlı yapıldığı yerlerdir. Dolayısıyla değer öğretiminin en etkili sahalarından biridir. Değer öğretiminde, öğretim programlarının uygulayıcısı olan öğretmenlere büyük görevler düşmektedir. Öğretmeler, davranışları ile değer öğretiminde öğrencilere model olmaktadır. Öğretmenin, dersine zamanında ve hazırlıklı gelmesi (sorumluluk), kılık

kıyafetine özen göstermesi (temizlik), verdiği sözü yerine getirmesi (dürüstlük), öğrencilerde sorumluluk, temizlik, dürüstlük gibi değerlerin var olmasını sağlayacaktır. Diğer taraftan öğretmenler, derslerinde yaptıkları etkinliklerde, tavsiye ettiği okuma kitaplarında kasıtlı olarak vermek istediği değerlerin öğretimini yapabilirler.”

Değerler eğitimi bireylerde; saygı, sevgi, sorumluluk, erdem, cesaret, inanç, azim vb. ahlaki, milli ve evrensel değerleri kazandırmayı hedeflemektedir. “Diğer taraftan, değerler eğitiminin uzun vadeli amacı ise toplumda giderek daha büyük bir sorun haline gelen ahlâkî, etik ve akademik konularda yardımcı olmak ve dünyamızın daha güvenilir ve yaşanılır hale gelmesine katkı sağlamaktır.” (Altan, 2011: 55).

2. Tohum ve Tohum Piyesindeki Değerler

2.1. Tohum

“Tohum” Necip Fazıl’ın tiyatro türündeki ilk eseridir. Üç perdelik oyun, tiyatro sezonuna yetiştirilmek üzere hızlıca kaleme alınmış, 1935 yılında İstanbul Şehir Tiyatroları’nda sahnelenmiştir (Karataş, 2004: 225). Yazarın bu ilk tecrübesinde edebiyat ve tiyatro çevreleri tarafından beğenilen eseri, seyirciden beklenen ilgiyi görmeyince sahneden kaldırılmıştır (Ünsal, 2007: 8). Tohum’daki olaylar, Maraş’ın 1919 yılında önce İngilizlerin daha sonra da Fransızların işgali altında kaldığı, önce Sütçü İmamın başlattığı ve arkasından da tüm Maraş halkının katıldığı direniş hareketi sonunda Fransızların 1922 yılında Maraş’ı Türklere terk ederek çekilmek zorunda kaldığı yaklaşık üç yıllık işgal altındaki zaman diliminde geçmektedir (Abay, 2004: 759).

Tohum’un kısa bir değerlendirmesi Peyami Safa tarafından Hafta Mecmuası’nda yapılmış ve bu yazı piyesin son sayfalarında “TOHUM” adıyla yer almıştır.

“Necip’in eserinde Millî Mücadele sadece mazlum bir milletin emperyalizme karşı ayaklanması ve Anadolu, sadece bir istihsal perspektifi içinde mütalâa edilecek alelâde bir toprak yığını, ruhsuz ve şapşal bir tabiat parçası değildir. Bu yepyeni idealist görüşle Anadolu bir seyyah fotoğrafçının filme çektiği standardize bir dere, tepe, yayla, toprak manzarası değildir. Basit ve geçici gözün gördüğü Anadolu’nun altında bir de görünmeyen, hakikî Anadolu vardır. Anadolu’yu anlamak, mevzuu anlamaktır. Nitekim her şeyi anlamak da yine Tohumun beşerce mümkün olabilecek en geniş idrakine varmak demektir.” (Safa, 1935’ten akt. Kısakürek, 2010:105-106).

“Maraş’ı düşman tasallutundan akıl değil, ruh kurtarmıştır.” (Karataş, 2004: 226). Bunun için maddeye karşı ruhun savunması olan

Tohum, Millî Mücadele ile ilgili sadece kahramanlık nutuklardan ibaret oyunların yanında, haklı olarak yeni bir nefes olarak değerlendirilmiştir (Enginün, 1991: 230).

2.2. Tohum Piyesindeki Değerler

2.2.1. Bireysel Değerler

Cesaret

Cesaret, gözü pek olma, yürekli olma gibi anlamlara gelir. Tohum piyesinde Ferhad Bey'in tek başına Reis'in meyhanesini basması ve Reis'i onca komitecinin arasından kaçırması bir yüreklilik göstergesidir. Yine Ferhad Bey'in kardeşi Osman'ın düşmanlarından gelen "erkeksen filan yere gel" tehdidi karşısında atına atlayıp gözünü kırpmadan öldürüleceğini bile bile onların içine dalması cesaret örneğidir (s.19).

Fedakârlık

Fedakârlık, zora ve sıkıntıya talip olmak, karşılık beklemeden vermek, insanların faydası için kendi çıkarından vazgeçmektir. Necip Fazıl, Türk toplumu için yaptığı fedakârlıkları Gençliğe Hitabe yazısında kendi diliyle bize şöyle anlatır:

“Bu gençliği karşımda görüyorum. Şekillenmesi, billurlaşması için 30 küsur yıldır, devrimbaz kodamanların viski çektiği kamyon borularla ciğerimden kalemime kan çekerek yırttığım, kıvrandığım ve zindanlarda çürüdüğüm bu gençlik karşısında, uykusuz, susuz, ekmeksiz, başımı secdeye mihlayıp bir ömür Allaha hamd etme makamındayım.”

Yazar, Tohum'da fedakârlık örnekleri sergileyen Ferhad Bey'in, halk tarafından ne kadar çok sevilip sayıldığını anlatıp, bu türden davranışları teşvik etmeye çalışır. Savaşın en sıkı anında Ferhad Bey ve adamlarının Osman'ın karısını rahat ettirmek için yaptıklarını Osman'ın karısı Hanım şöyle dile getirir:

“HANIM: Maraş'ta kıyamet kopuyordu. Hepiniz her şeyden evvel beni düşündünüz. Silahlar patlamıştı. Beni elinizdeki tarafa geçiremeyince oturduğumuz büyük evden çıkarttınız. Kimsenin bilemeyeceği bir eve yerleştirdiniz.” (s. 75).

Ferhad Bey'in İstanbul'da okumasına, Avrupa'da kalıp iyi bir eğitim görmesine rağmen Maraş'ı düşman elinden kurtarmak için tekrar memleketine dönmesi (s. 33); Yolcu'nun esaretten dönerken ailesinin yanına gitmekten vazgeçip Maraş'taki millî mücadeleye katılması; Ferhad Bey'in Osman'ın karısını kurtarmak için kendi canını tehlikeye atıp komitecilerin meyhanesine gidip Reis'i kaçırması (s. 68-69) birer feragat örneğidir.

Sabır

Başa gelen felakete ve acıya karşı dayanma, katlanma tahammül, telaş göstermeyip bekleme, nefesine hâkim olma, kendini tutma anlamlarına gelmektedir (Parlatır, 2011:1429).

Necip Fazıl, sabır kavramını eserlerinde sıkça kullanmıştır. Bunda kendi hayatındaki çilelere karşı gösterdiği sabrın da payı çok büyüktür. O çoğu zaman kendi tecrübelerinden edindiği intibaları eserlerine yansıtmıştır.

Tohum piyesinde Ferhad Bey'in kardeşinin kaçırılışını duyunca Hancı ile arasında geçen şu konuşma sabrın ne olduğunu ve nasıl olması gerektiğini göstermektedir:

“FERHAD BEY- Baba!

HANCI- Oğlum!

FERHAD BEY- Ne yapmak lazım?

HANCI- Sabretmek, sabretmek... Elimizden başka bir şey gelmez.

FERHAD BEY- Nasıl sabredilir, öğretir misin?

HANCI- Oğlum! Nasıl sabredilir bilmez misin? Herkes nasıl sabrediyor?

FERHAD BEY- Unutarak mı, adam sen de ne olursa olsun diye-rek mi, yoksa yaralı bir ciğerde, etrafı keseyle çevrili bir kurşun parçası gibi bu ağırlığı içimizde taşıyarak mı, nasıl?

HANCI- Hiç unutmak, aldırılmamak olur mu? Sabır, çekilen şeyi duymamak değil, ona dayanmayı bilmektir. Acı ne kadar büyükse sabır da o kadar büyüktür.” (s. 38).

Sorumluluk

Türkçe Sözlük'te sorumluluk: “Kişinin kendi davranışlarını veya kendi yetki alanına giren herhangi bir olayın sonuçlarını üstlenmesi, sorumluluk, mesuliyet.” (TDK, 2005: 1794) olarak tanımlanmıştır.

Tohum piyesinde Maraş'ı düşmandan kurtarmayı kendine görev bilip, bütün zorlu şartlara rağmen, gece demeden gündüz demeden çırpan Ferhad Bey'i görürüz:

“FERHAD BEY- Biz burada muharebe etmiyoruz. Muharebe dediğimiz, tüfeği olana karşı tüfekte, mızraklıya karşı mızrakla ve tırnakla dövüşene karşı tırnakla yapılan şeydir. Onun için her hayvan, kendi cinsindeki hayvanla en güzel boğuşur. Onlar üzerimize hortumla ateş sıkıyor. Bizim sırtımızda gömleğimiz bile yok.” (s. 44).

İnsanın topluma, ailesine ve kendisine karşı sorumlulukları vardır. Kişi yeri geldiğinde toplum için kendi menfaatlerinden vazgeçmelidir ve yaşadığı toplumun dirliği, düzeni için gayret etmelidir.

2.2.2. Sosyal Değerler

Aile Sevgisi

Aile, Türkçe Sözlük'te: "Karı, koca ve çocuklardan oluşan topluluk, aynı soydan gelen veya aralarında akrabalık ilişkileri bulunan kimse-lerin tümü, birlikte oturan hısım ve yakınların tümü, aynı gaye üzerinde anlaşan ve birlikte çalışan kimselerin bütünü." (TDK, 2005: 45) olarak tanımlanmıştır.

Tohum'da, canı kadar sevdiği kardeşi Fransızlar tarafından tuzağa düşürülerek öldürülen Ferhad Bey, kardeşinin hanımının da düşman tarafından kaçırılması üzerine (s.36) öldürülme riskine karşı komitecilerin meyhanesini basar, onların reislerini kaçıtır ve kardeşinin hanımını kurtarır (s. 68-69). Ferhad Bey ailesi uğruna kendi canından geçecek kadar gözü pek bir kişidir.

Arkadaş Sevgisi

Arkadaşlık; birbirine yardım etmek, muhabbet etmek, paylaşmak, birbirini dinlemek, birbirine güç vermek gibi birçok anlam içerir. Arkadaş; birbirlerine karşı sevgi ve anlayış gösteren kişilerden her biridir.

Tohum'daki Yolcu, Kafkasya'daki esaretten kurtulup memleketine dönerken Maraş'ta konakladığı handa Ferhad Bey'in cesaretine, Maraş'ı düşmandan kurtarmak için fedakârca çalışmasına, canını dişine takarak gayret etmesine şahit olmuş ve onun arkadaşlığı uğruna sılasına gitmekten vazgeçmiştir.

"YOLCU- Ferhad Bey! Size yalvarırım. Beni de alın yanınıza! Size faydalı olduğum müddetçe kalayım. Beraber çalışalım. Bana emniyet edin!

FERHAD BEY- (Bir süre sonra Yolcu'ya) Bizimle kalmak istiyor musunuz?

YOLCU- Her şeyimle sizinim." (s. 40).

Yolcu Ferhad Bey'le kalmak için ailesinden, doğduğu yerden ayrı kalmaya razı olmuştur.

Dayanışma

Dayanışma, Türkçe Sözlük'te: "Dayanışma işi, tesanüt. Toplum bilimi. Bir topluluğu oluşturanların duygu, düşünce ve ortak çıkarlarda birbirlerine karşılıklı bağlanması, tesanüt." (TDK, 2005: 479) olarak tanımlanmaktadır.

Tohum'da Ferhad Bey'in zorlu mücadelesini ve halkın gözünde bir

kahraman olarak görülmesini Yolcu'nun şu ifadelerinden anlamak mümkündür:

“YOLCU- Dert oldu bana bu Ferhad Bey. Onu mutlaka görmeliyim. Maraş'a iki günlük yoldan beri hep onun adını duyuyorum. Ferhad Bey şöyle yaptı, Ferhad Bey böyle etti, Ferhad Bey dağa çekildi, Ferhad Bey'in kardeşini öldürdüler, Ferhad Bey Fransızlara dedi ki, Ferhad Bey komitecilerle boğuşuyor, Maraş kan ve ateş içinde ve Ferhad Bey...” (s. 22).

Maraş'ı Fransızların işgalinden kurtarmak için Ferhad Bey'in öncülüğünde büyük bir dayanışma örneği sergilenir. Yaşlısından gencine, çocuğundan kadınına kadar bütün halk düşmanı Maraş'tan atmak için ele ele verir ve şehri düşmandan temizlerler.

Gelenek Bilinci

Türk toplumunun gelenekleri Tohum'da kendini hissettirir. Örneğin Hanım, bir gece uyku tutmayınca Hancı babanın yanına varır ve dertleşmek ister. Hancı bir kadının gece yarısı yattığı kıyafetlerle dışarıda durmasının hoş bir durum olmadığını şu cümlelerle ifade eder:

“HANCI- (Hanım'a) Ferhad Bey neredeyse yabancılarla gelecek. Seni burada bu kılıkta görmesinler. Yatsan daha iyi edersin.

HANIM- Gelirse giderim. Çok az kalacağım.” (s. 74).

Ferhad Bey'in kendisini ve kardeşini büyüten, baba dedikleri Hancı'ya akıl danışması, onun nasihatlerini dinlemesi, büyüklerin sözlerine ehemmiyet verme geleneğinin var olduğu mesajını verir.

Misafirperverlik

Anadolu insanı misafiri hep baş tacı yapar, misafir gelmeyen evin bereketinin olmayacağına ve misafirin rızıkıyla beraber geleceğine inanır.

“Misafirperverlik, misafiri en iyi şekilde ağırlamaktır. Türk toplumunda misafirin yedirilip içirilmesinin, ağırlanmasının, onu hoşnut etmenin önemli bir yeri vardır. -Misafir ağırlamak, sosyal bütünleşmeyi sağlar; kardeşlik duygusunu, insanlar arası sevgi -bağını güçlendirir.” (Şen, 2007: 82).

Tohum'da Yolcu'nun esareten dönerken Maraş'ta uğradığı handa, savaşın getirdiği bütün yokluğa ve yoksulluğa rağmen bizzat Ferhad Bey tarafından günlerce misafir edilip ağırlanması (s. 17-101), Anadolu insanının misafirperverliğine işaret etmektedir.

Özgürlük

Özgürlük, Türkçe Sözlük'te: “Herhangi bir kısıtlamaya, zorlamaya bağlı olmaksızın düşünme veya davranma, herhangi bir şarta bağlı

olmama durumu, serbestî: Her türlü dış etkiden bağımsız olarak insanın kendi iradesine, kendi düşüncesine dayanarak karar vermesi durumu, hürriyet.” (TDK, 2005: 1557) olarak tanımlanır.

Maraş'ın özgürlüğü için bütün Maraşlıların seferber olması, bin yıllık Türk yurdunun düşman elinden alınması için Ferhad Bey'in gece gündüz demeden didinmesi, yıllarca süren esaretten yeni kurtulmuş Yolcu'nun, Maraş'ın özgürlüğü için memleketine, ailesinin yanına gitmekten vazgeçip, Maraşlılarla birlikte Fransızlara karşı mücadele etmesi, özgürlüğün Türk milleti için taşıdığı önemi gösterir.

Vatanseverlik

Vatanseverlik kavramının Türk milleti nezdinde ayrı bir yeri vardır. Çünkü bu millet vatan bellediği yerin bir tek taşı için bile canını seve seve vermeye razı olmuştur. Toprağını vermemek adına Anadolu halkı gözünü kırpmadan, süngülerin önüne atılıvermiş ve şehit düşmüştür. Kurtuluş Savaşı'ndaki millî direniş, vatan topraklarının düşman çizmeleriyle çiğnenmemesi gayesiyle başlamıştır.

Tohum'da Maraş halkının vatan toprağını düşmana teslim etmemek için zorluklar içinde çırpınışı ve şehri düşmandan temizleyerek (s.101) destan yazması bir vatanseverlik örneğidir. Tohum'da Ferhad Bey'i Anadolu aşığı bir vatansever olarak görmek mümkündür. Ferhad Bey'e göre Anadolu bir toprak parçası olmanın yanı sıra, birçok gizemi içine hapsetmiş bir tohumdur. Ona göre bu tohumun bir ruhu vardır. Bu ruh, kendisini çıplak, yalçın, hoyrat bir maddenin (taş, toprak) maskesine bürümüştür ve bu tohumun çekirdeği olan Anadolu bütün sırlarını gizleyerek insanları kendisine bağlamıştır (s. 86-87).

Sonuç ve Öneriler

Bu araştırmada Necip Fazıl'ın yazıldığı ve oynandığı dönemde sanat dünyasında büyük ses getiren “Tohum” adlı tiyatrosu içerdiği değerleri eğitimi açısından ele alınmış, inceleme sonucunda dördü bireysel yedisi sosyal değer olmak üzere toplamda on bir değer tespit edilmiştir. Eserde aile sevgisi, arkadaş sevgisi, cesur olmak, dayanışma, fedakârlık, gelenek bilinci, misafirperverlik, özgürlük, sabırlı olmak, sorumluluk bilinci ve vatanseverlik değerleri tespit edilmiştir. Tespit edilen bu değerler esere atıflar yapılarak irdelenmeye çalışılmıştır.

Tohum'da yer alan değerlerin (cesur olmak, dayanışma, fedakârlık, aile sevgisi, özgürlük, sabırlı olmak, sorumluluk bilinci, vatanseverlik, arkadaş sevgisi, misafirperverlik, gelenek bilinci) yeterince işlendiği tespit edilmiştir.

Tohum, Millî Mücadele Dönemi'nde geçen olayları konu aldığı için, eserde ağırlıklı olarak işlenen değer vatanseverliktir. Bu değer üzerinde çok durulmasının sebeplerinden ilki ve en önemlisi, olayların geçtiği dönemde Maraş'ın Fransızların işgali altında olması ve onları vatan topraklarından çıkartmak için vatanını ölesiye seven insanlara ihtiyaç duyulmasıdır. Vatanseverlik değerini sırasıyla cesur olma, fedakârlık ve dayanışma izlemiştir.

Türkçe dersinde drama yoluyla değer kazandırmada Tohum'a yer verilebileceği, özellikle vatanseverlik, dayanışma, cesaret değerlerinin kavratılmasında ve kazandırılmasında eserin önemli rol üstlenebileceği söylenebilir.

Edebi eserler değer aktarımı yönünden bireyin beklentilerini karşılamamanın yanında bireyin yaşadığı toplumun beklentilerini de karşılamalı ve bireye başka kültürlerin farklılıklarına hoşgörüyle bakmalarını sağlayacak özellikte olmalıdır. Ailede ve okulda öğrenilen değerlerin kalıcı olması için, öğrencilerin değer aktarımında önemli bir yer teşkil eden edebi eserlere başvurması gerekmektedir. Çünkü edebi eserler bireylere değerlerin benimsetilmesinde en etkili yollardan biridir. Bunun için edebî eserler eğitimde ön plana daha çok çıkarılmalıdır.

KAYNAKÇA

Abdurrahman Şen; *Bütün Yönleriyle Necip Fazıl*, Türkiye Yazarlar Birliği Yüzüncü Yıl Üniversitesi Eğitim Fakültesi, Feryal Matbaası, Ankara 1994.

Ahmet Kabaklı; *Türkiye'yi Yoğuranlar*. (5. Baskı), Türk Edebiyatı Vakfı Yayınları, İstanbul 2008.

Ahmet Koç; *Necip Fazıl'da Değerler*. Marmara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Yüksek Lisans Tezi, İstanbul 1993.

Ali Rıza Abay; "*Necip Fazıl Kısakürek'in Tohum Adlı Eserinde Maraş ve Maraşlı Algısı. I. Kahramanmaraş Sempozyumu*," (Cilt II), Düzey Matbaası, İstanbul 2005.

Habil Şentürk; "*Kişilik Gelişiminde Eğitim, Din ve Değerlerin Rolü*". Eğitime Bakış, Eğitim-Öğretim ve Bilim Araştırmaları Dergisi, 6 (18), (s. 50-55). Ankara 2010.

Harun Ünsal; *Necip Fazıl Kısakürek'in İlk Dönem Oyunları Üzerine Bir İnceleme*, Van: Yüzüncü Yıl Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Yüksek Lisans Tezi. Van 2007.

Hasan Çebi; *Tiyatro Eserlerinde Madde ve Manada Necip Fazıl*, Veli Yayınları, İstanbul 1981.

Hasan Şener; "*Hayriyye-i Nâbi'de Aktarılan Değerler*". Turkish Studies, (s.2501- 2524), Ankara 2013.

DENİZ ÖZTÜRK

İlyas Ersoy; *Necip Fazıl Düşüncesinin Felsefi Yönü*, Ankara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Yüksek Lisans Tezi, Ankara 2007.

İnci Enginün; *Yeni Türk Edebiyatı Araştırmaları*, (2.Baskı), Dergâh Yayınları, İstanbul 1991.

İsmail Parlatur; *Osmanlı Türkçesi Sözlüğü*, (4.Baskı), Yargı Yayınevi, Ankara 2011.

MEB, İlköğretim Sosyal Bilgiler Dersi (6-7.Sınıflar) Öğretim Programı ve Kılavuzu, Devlet Kitapları Müdürlüğü, Ankara 2005.

MEB, İlköğretim Türkçe Dersi (1-5.Sınıflar) Öğretim Programı ve Kılavuzu, Devlet Kitapları Müdürlüğü, Ankara 2005.

MEB, İlköğretim Türkçe Dersi (6,7,8.Sınıflar) Öğretim Programı ve Kılavuzu, Devlet Kitapları Müdürlüğü, Ankara 2006.

Mustafa Aydın; “*Değerler, İşlevleri ve Ahlak*”, Eğitime Bakış Eğitim, Öğretim ve Araştırma Dergisi, 7 (19), (s. 39-45), Ankara 2011

Mustafa Zülküf Altan; Pegem Eğitim ve Öğretim Dergisi, Cilt: 1, Sayı: 4, Ankara 2011.

Necip Fazıl Kısakürek; *Çile*, (67.Basım), Büyük Doğu Yayınları, İstanbul 2009.

Necip Fazıl Kısakürek; *Tohum*, Büyük Doğu Yayınları, İstanbul 2010.

Selma Günaydın; *Meyveli Ağaç*, (Necip Fazıl'a ve Sanatına Yöneltilen Eleştiriler), Kurtuba Yayınları, Ankara 2010.

Şaban Sağlık; “*Düşünce, Tarih ve Bir Coğrafya Tasarımı Olarak Büyük Doğu ve Necip Fazıl KISAKÜREK*”, Hece Dergisi, Ankara 2005.

TDK. Türkçe Sözlük, Türk Dil Kurumu, Ankara 2005.

TDK. Türkçe Sözlük. (9. Baskı, Türk Dil Kurumu Basım Evi, Ankara 1998.

Turan Karataş; (2004). *Doğumunun 100. Yılında Necip Fazıl Kısakürek*, Kültür ve Turizm Bakanlığı Güzel Sanatlar Genel Müdürlüğü, Ankara 2004.

Ülker Şen; *Millî Eğitim Bakanlığı'nın 2005 Yılında Tavsiye Ettiği 100 Temel Eser Yoluyla Türkçe Eğitiminde Değerler Öğretimi Üzerine Bir Araştırma*, Gazi Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü Yüksek Lisans Tezi, Ankara 2007.

Yunus Ayata; “*Necip Fazıl'ın Püf Noktası Adlı Eseri Üzerine*”, Cumhuriyet Üniversitesi İlahiyat Fakültesi Dergisi (XIII/1-115-132), Sivas 2009.